

Eva Björklund

40 år har gått sedan Che Guevara mördades i Bolivia. Skälet var att förhindra en rättegång. Och kroppen fördes bort i hemlighet för att förhindra att graven blev en vallfartsort. Många och starka krafter har sedan gjort sitt yttersta för att dels svärta hans eget eftermäle, dels använda honom för att smutskasta Kuba i allmänhet och Fidel Castro i synnerhet. Även om de inte har lyckats, utan tvingats se hur Che blivit förebild och symbol i den globala rättvisekampen, och Kubas prestige större än någonsin så har de ändå lyckats få även många sympatiskt inställda att föra vidare påståendena om en motsättning mellan Che och Fidel, att Che hade blivit obekvämt på Kuba, att Fidel ville få honom ur vägen. Få om någon av alla hans ickekubanska levnadstecknare har tagit hans eget avskedsbrev till Fidel på allvar, och ännu färre har i sina mer eller mindre välgrundande spekulationer om vad som föregick avresan från Kuba brytt sig om att bland källorna ta med Fidel Castro, kanske på grund av rädslan att utmålans som "diktaturanhängare", vilket lätt drabbar den som tillmäter Fidel Castros ord något värde.

Med Ignacio Ramonets stora intervjubok, Hundra timmar med Fidel, kunde de vetgiriga äntligen få ta del även av Fidels ord om vad som skedde. Eftersom de ännu inte finns på svenska (dock äntligen på engelska), har jag översatt dem, men som introduktion vill jag också påminna om "Che på svenska" där alla kan ta del av Ches tankar utan omtolkning, och även Fidel Castros minnestal till Che inför massmötet på revolutionstorget i Havanna 18 oktober 1967, ord som besannas inte minst i dagens Latinamerika.

Ur Ches avskedsbrev till Fidel

"Då jag ser tillbaka på mitt liv tror jag mig ha arbetat med så stor ärlighet och hängivenhet jag kunnat för att befästa revolutionens seger. Mitt enda allvarliga misstag är att inte ha haft mer förtroende för dig redan från första stund i Sierra Maestra och att inte tillräckligt snabbt ha insett dina egenskaper som ledare och revolutionär...

Sällan har en statsman varit så lysande som du under dessa dagar och jag är också stolt över att ha följt dig utan tvekan, och ha identifierat mig med ditt sätt att tänka och se och bedöma farorna och principerna.

Andra trakter av världen begär mina ringa insatser. Jag kan göra vad som förvägras dig genom ditt ansvar i ledningen för Kuba och stunden är inne för oss att skiljas.

Och, om den avgörande timmen slår för mig under en annan himmel, kommer min sista tanke att gälla detta folk och särskilt dig. Jag är dig tacksam för vad du lärt mig och ditt föredöme som jag skall försöka att förbli trofast ända in i de yttersta konsekvenserna av mina handlingar. Jag har alltid identifierat mig med vår revolutions utrikespolitik och jag fortsätter att göra det.

Alltid mot segern. Fosterlandet eller Döden. Jag omfamnar dig med hela min revolutionära lidelse."

Ur Fidel Castros minnestal

"Che var en av de mest folkära och mest beundrade, en av de mest älskade och utan tvekan också den mest enastående bland våra revolutionära kamrater." Fidel säger att Kubas fiender tror att de har besegrat Ches idéer: "Men vad de genom en ren lyckträff kunde göra var att undanröja honom lekamligen."

Men hur ska nu revolutionärerna ta detta bakslag? Che själv gav oss sin mening om detta klart och tydligt, när han i sitt budskap till den latinamerikanska solidaritetskonferensen skrev att var än döden överraskade honom, så var den välkommen om bara hans stridsrop nått ett mottagligt öra och någon annans hand sträckts ut för att fatta hans vapen."

"Och detta hans stridsrop kommer att nå miljoner mottagliga öron" fortsätter Fidel: "Nya ledare kommer att träda fram ur folkets egna led, så som ledarna alltid har trätt fram i alla revolutioner." När Che grep till vapen på nytt var han

forts sid 4

---

från sid 3

som erfaren kämpe ”beredd på en lång kamp, en kamp som skulle fortsätta i fem, tio, femton eller tjugo år, om det skulle bli nödvändigt. Och det är i ett sådant tidsperspektiv som hans död - eller rättare sagt hans föredöme - kommer att få oerhörda återverkningar, och oövervinnelig styrka.”

Han var också en djupsinnig tänkare ”med visionär intelligens och stor allmänbildning. Men han hade också en annan egenskap, en hjärtats egenskap: han var en osedvanligt mänsklig människa, med en känslighet utöver det vanliga.”

”Och som revolutionär, som kommunistisk revolutionär, som sann kommunist, trodde han på de moraliska värdena, på människornas samvete. Och det bör sägas att han helt klart insåg att de moraliska drivkrafterna är den avgörande hävstången för att bygga upp kommunismen i det mänskliga samhället.”

”Han tänkte, utvecklade och skrev så mycket. Ches skrifter, hans politiska och revolutionära tänkande kommer att få ett bestående värde för den revolutionära utvecklingen på Kuba och i Latinamerika. Och vi tvivlar inte en sekund på att hans idéer som handlingsmänniska, tänkare, moraliskt föredöme, med en mänsklig känslighet som söker sin like och uppträdande utan tadel, har och kommer att ha universell betydelse.”

För, fortsätter Fidel: Inför historiens dom växer de människor som handlar som han, de som gör och ger allt för de förtrycktas sak. De växer dag för dag i storhet och får dag för dag en allt större plats i folkens hjärtan. De imperialistiska fienderna har börjat inse den saken och det kommer inte att dröja länge förrän de märker att hans död, på lång sikt, blir ett utsäde som ger upphov till många nya människor fast beslutna att följa hans exempel.”

